

Communerne, om ikke udelukkende, saa dog i en særdeles overveienende Grad skulde have Indflydelse paa Almue-skolevæsenet, og han udtalte navnlig, at det var hans Dnske, at Skolelærerne maatte blive reent communale Bestillingsmænd. Jeg skal dog ikke unblade at henlede Opmærksomheden paa den Tilstand, der var tilstede, før Staten tog sig af Almue-skolevæsenet, samt paa de uhyre Fremskridt, som Almue-skoleunderviisningen har gjort, siden Staten tog den i sin Haand. Jeg veed nu ganske vist, at der er andre Grunde, som tale for, at Fremskridt vel nok vilde have vist sig, selv om Staten ikke havde taget Almue-skoleunderviisningen i sin Haand, men jeg seer dog i Statens Foranstaltninger i saa Henseende en saa væsentlig Årsag til disse Fremskridt, at jeg kun med Taknemmelighed og Glæde kan tænke paa de Foranstaltninger, som Statsmagten i sin Tid tog i dette Forhold, og som jeg troer have haaret overordentlig helbige Frugter. Det ærede Medlem for Ringkjøbing Amts 3die Valgkreds (Madsen) udtalte, at Communerne burde have fuldstændig Indflydelse paa Skolelærernes Kaldelse og paa de Billaar, hvorunder de skulle leve. Med Hensyn nu til deres Indflydelse paa Skolelærernes Kaldelse have jo, som bekendt, Communerne faaet en betydelig større Indflydelse end den, de tidligere have haft, og jeg for mit Bedkommende kan ikke see, at der for Tiden er Grund til at ønske denne Indflydelse forøget. Naar det ærede Medlem vilde have, at Kommunen ogsaa skulde have en betydeligere Indflydelse paa de Billaar, hvorunder Skolelærerne skulle leve og vel altsaa paa deres Lønning, er jeg noget bange for, at, om jeg saa maa sige, for stærke oeconomicke Hensyn kunne gjøre sig gjældende til Skade for Almueoplysningen. Vi kunne jo ikke negte, at der er Mange, der deels af Princip, om jeg saa maa sige, deels af en større eller mindre Nødvendighed ere saaledes stillede, at de, naar der er Spørgsmaal om, hvad der angaaer Pengepungen, let kunne føle sig omt berørte. Jeg haaber, at den Tid kan komme og vil komme, at man kan give den Slags Frihed og den Slags Myndighed over i Communer-

nes Hænder, som det ærede Medlem for Ringkjøbing Amts 3die Valgkreds (Madsen) saa meget ønsker; men jeg skal ikke fordølge, at jeg har den Overbeviisning, at Befolkningen i sin Heelhed endnu ikke er i den Grad udviklet og i den Grad moden til en saadan Myndighed, at man uden Fare for Diebliffet kan lægge en saa afgjørende Myndighed og Indflydelse over i Communerens Hænder. Det ærede Medlem meente at kunne føle sig beroliget ved, at Staten kunde forlange en Prøve for Børnene, at der naturligviis af Staten skulde fastsættes et Minimum, og naar Børnene ved denne Prøve saaledes fyldestgjorde de Fordringer, som et saadant Minimum krævede, saa kunde Staten deri see sine Interesser i omhandlede Henseende betryggede. Jeg er ikke enig med det ærede Medlem hert; thi et Minimum, hvis Fordringer gjøres gjældende for Alle, maa jo naturligviis være sat saa lavt, at selv de mindre vel begavede Børn kunne naae dertil; men jeg troer ingenlunde, at det vil være tilfredsstillende eller nok for Staten at have Sikkerhed for, at Børnene naaede et saadant Minimum. Det er naturligviis en Sag, hvorm vi Alle maae være enige, at Staten maa være i uhyre Grad interesseret i, at dens Borgere, Almuen saavel som Andre, maae besidde en saa høj Grad af Kundskaber og Landsmodenhed som vel muligt; derom kan vel ingen Meningsforffjellighed være mellem os; men det maa jo føre til, at man ikke kan slaae sig til Ro paa Statens Begne ved saaledes at forlange et Minimum, men at Staten maa gjøre Alt, hvad der staaer i dens Magt, for at udvikle Børnene det bedst mulige. Naar jeg siger, at vi Alle maae være enige om, at Staten er stærkt interesseret i alle dens Børgeres, og da navnlig Almuens, størst mulige Oplysning, saa er det jo en Selvfølge, at ligesom Staten jo altid har været interesseret deri, saaledes maa den være det mangedobbelt, siden vor constitutionelle Forfatning har givet hele Folket en saa stor Magt og Indflydelse, som Tilfældet er, og imod hvis Misbrug Oplysning vel er det bedste Bærn. Hvad nu angaaer de 3000 Rb., som den høitagtede Minister har forlangt til Nedsættelsen af en Skolecommissiøn, saa skal jeg gaae ind paa